

Oikeudenkäyntikulu- työryhmän mietintö

Lausuntotiivistelmä

Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2022:30

Oikeudenkäyntikulutyöryhmän mietintö

Lausuntotiivistelmä

Oikeusministeriö Helsinki 2022

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Oikeusministeriö

CC BY-SA 4.0

ISBN pdf: 978-952-400-274-5

ISSN pdf: 2490-1172

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2022

Oikeudenkäyntikulutyöryhmän mietintö Lausuntotiivistelmä

Oikeusministeriön julkaisu, Mietintöjä ja lausuntoja 2022:30		Teema	Mietintöjä ja lausuntoja
Julkaisija	Oikeusministeriö		
Tekijä/t Kieli	Helmi Virta suomi	Sivumäärä	22

Tiivistelmä

Julkaisu sisältää tiivistelmän oikeudenkäyntikulutyöryhmän mietinnöstä (OMML 2022:21) annetuista lausunnoista.

Lausunnonantajat pitivät tärkeänä pyrkimystä hillitä oikeudenkäyntikuluriskiä riita-asioissa. Moni lausunnonantaja arvioi kuitenkin työryhmän ehdotusten olevan riittämättömiä tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

Lähes kaikki lausunnonantajat kannattivat korvattavien oikeudenkäyntikulujen määrän kohtuullistamista koskevan oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 b §:n muuttamista ehdotetulla tavalla niin, että sitä sovellettaisiin useammin. Tältä osin lausunnonantajat kiinnittivät erityisesti huomiota kohtuullistamiskynnykseen ja voittaneen asianosaisen asemaan.

Enemmistö lausunnonantajista suhtautui myönteisesti tai neutraalisti ehdotukseen säätää oikeudenkäyntikuluarvion antamisesta. Monet kuitenkin pitivät oikeudenkäyntikulujen arvioimista etukäteen vaikeana ja ehdotetun kaltaisen arvion merkitystä päämiehen kulutietoisuuden lisäämisessä vähäisenä. Osa lausunnonantajista yhtyi työryhmän vähemmistön eriävään mielipiteeseen, jossa arviosta säätämistä pidetään tarpeettomana. Muutamat lausunnonantajat arvelivat, että oikeudenkäyntikuluarviosta säätäminen ehdotetulla tavalla voisi päinvastoin heikentää päämiehen oikeudenkäyntikuluistaan saaman informaation laatua.

Asiasanat oikeudenkäynti, oikeudenkäyntikulut, tuomioistuimet, prosessioikeus

ISBN PDF	978-952-400-274-5	ISSN PDF	2490-1172
Asianumero	VN/1347/2021	Hankenumero	OM007:00/2021

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-274-5>

Betänkande från arbetsgruppen för rättegångskostnader

Sammandrag av utlåtandena

Justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden 2022:30	Tema	Betänkanden och utlåtanden
---	-------------	-------------------------------

Utgivare	Justitieministeriet
-----------------	---------------------

Författare	Helmi Virta
-------------------	-------------

Språk	finska
--------------	--------

Sidantal	22
-----------------	----

Referat

Publikationen innehåller ett sammandrag av utlåtandena om betänkandet (OMML 2022:21) från arbetsgruppen för rättegångskostnader.

Remissinstanserna ansåg att det är viktigt att sträva efter att dämpa risken i fråga om rättegångskostnader i tvistemål. Många remissinstanser gjorde emellertid bedömningen att arbetsgruppens förslag är otillräckliga för att detta mål ska nås.

I fråga om bestämmelsen i 21 kap. 8 b § om jämkning av beloppet av de rättegångskostnader som ersätts, understödde nästan alla remissinstanser förslaget om att bestämmelsen ska tillämpas oftare. Till denna del fäste remissinstanser särskilt uppmärksamhet vid jämkningströskeln och ställningen för den part som vunnit.

Majoriteten av remissinstanser förhöll sig positivt eller neutralt till förslaget om att införa en bestämmelse om lämnandet av en uppskattning av rättegångskostnaderna. Många ansåg emellertid att det är svårt att på förhand uppskatta hur stora rättegångskostnaderna blir och att en uppskattning liknande den som föreslås har liten betydelse i fråga om att öka huvudmannens uppfattning om kostnaderna. En del remissinstanser instämde i den avvikande mening som en minoritet i arbetsgruppen uttryckte, att det är onödigt att införa bestämmelser om en sådan uppskattning. Några av dem som lämnade utlåtande ansåg att en bestämmelse om en uppskattning av rättegångskostnader enligt det som föreslagits tvärtom kan leda till att huvudmannen får sämre information om sina rättegångskostnader.

Nyckelord	rättegång, rättegångskostnader, domstolar, processrätt
------------------	--

ISBN PDF	978-952-400-274-5
-----------------	-------------------

Ärendenummer	VN/1347/2021
---------------------	--------------

ISSN PDF	2490-1172
-----------------	-----------

Projektnummer	OM007:00/2021
----------------------	---------------

URN-adress	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-274-5
-------------------	---

Sisältö

1	Johdanto	6
1.1	Työryhmän mietintö ja lausuntokierros	6
1.2	Yhteenvedo lausunnoista	8
2	Oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 14 §	10
2.1	Oikeudenkäyntikuluarviosta säättämisen tarpeellisuus	10
2.2	Lainkohdan sisältö	11
2.2.1	Soveltamisala	11
2.2.2	Oikeudenkäyntikuluarvion sitovuus	12
2.3	Muutosehdotuksen vaikutukset	13
3	Oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 §	15
4	Oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 b §	16
4.1	Yleiset kannanotot	16
4.2	Yksityiskohtaiset huomiot	17
4.2.1	Oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuuden kohtuullistamiskynnys	17
4.2.2	Voittaneen asianosaisen aseman huomioiminen	18
4.3	Muutosehdotuksen vaikutukset	19
5	Muut huomiot	21

1 Johdanto

1.1 Työryhmän mietintö ja lausuntokierros

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa on asetettu tavoitteeksi oikeusturvan saatavuus taloudellisesta ja yhteiskunnallisesta asemasta riippumatta. Eräinä keinoina tähän pääsemiseksi on hallitusohjelmassa mainittu oikeudenkäyntien kustannusten alentaminen ja oikeudenkäyntikulujen määräytymisperusteiden selvittäminen muun muassa kuluriskin alentamiseksi (Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019: Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta, Valtioneuvoston julkaisu 2019:31, s. 87–88).

Oikeusministeriö asetti 29.11.2021 työryhmän arvioimaan, kuinka oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 b §:ää tulisi muuttaa, jotta asianosaisen maksettavaksi tuomittavien oikeudenkäyntikulujen määrää alennettaisiin kohtuuttomuustilanteissa viran puolesta nykyistä useammin. Lisäksi työryhmän tehtävänä oli arvioida, tulisiko säätää siitä, että oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan tulisi ennen oikeudenkäyntiä antaa päämiehelleen arvio asiassa mahdollisesti aiheutuvista oikeudenkäyntikuluista. Työryhmän tuli tehdä tarpeelliseksi katsomansa säädösehdotukset ja laatia mietintönsä hallituksen esityksen muotoon. Työryhmän toimikausi asetettiin päättyämään 30.4.2022.

Työryhmä sai mietintönsä valmiiksi 11.4.2022.

Mietinnöstä pyydettiin lausunto seuraavilta 60 taholta. Lausuntoaika päättyi 30.6.2022.

Lausuntopyyntö ja lausunnot ovat nähtävissä Lausuntopalvelussa (www.lausuntopalvelu.fi). Lausunnon antaneet on merkitty *:lla.

valtiovarainministeriö

korkein oikeus*

Helsingin hovioikeus*

Itä-Suomen hovioikeus*

Rovaniemen hovioikeus*

Turun hovioikeus

Vaasan hovioikeus

Etelä-Karjalan käräjäoikeus*

Etelä-Pohjanmaan kärjäoikeus
Etelä-Savon kärjäoikeus*
Helsingin kärjäoikeus*
Itä-Uudenmaan kärjäoikeus*
Kainuun kärjäoikeus*
Kanta-Hämeen kärjäoikeus*
Keski-Suomen kärjäoikeus*
Kymenlaakson kärjäoikeus*
Lapin kärjäoikeus
Länsi-Uudenmaan kärjäoikeus
Oulun kärjäoikeus*
Pirkanmaan kärjäoikeus
Pohjanmaan kärjäoikeus
Pohjois-Karjalan kärjäoikeus
Pohjois-Savon kärjäoikeus
Päijät-Hämeen kärjäoikeus*
Satakunnan kärjäoikeus
Varsinais-Suomen kärjäoikeus
Ålands tingsrätt

markkinaoikeus*

Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta
Itä-Suomen yliopiston yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunnan oikeustieteiden laitos (Itä-Suomen yliopisto)*
Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunta
Turun yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta

Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Itä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Kaakkois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Lounais-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri*
Pohjois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri

Eduskunnan oikeusasiamies*
Ihmisoikeuskeskus
Keskuskauppakamarin välimieslautakunta
Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV)*
Kuluttajariitalautakunta
Oikeudenkäyntiavustajalautakunta

Liikenne- ja potilasvahinkolautakunta
Suomen Asianajajaliiton valvontalautakunta
Tuomioistuinvirasto*
Valtiokonttori*
Valtioneuvoston oikeuskansleri

Elinkeinoelämän keskusliitto (EK)*
Julkiset oikeusavustajat ry*
Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet*
Luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat ry
Suomen Asianajajaliitto (Asianajajaliitto)*
Suomen Lakimiesliitto (Lakimiesliitto) ry*
Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry*
Suomen tuomariliitto (Tuomariliitto) ry*
Suomen velalliset ry
Suomen Yrittäjät ry
Takuusäätiö sr.*

Edellä mainittujen tahojen lisäksi lausunnon toimitti seuraavat kolme tahoa. Kaiken kaikkiaan lausuntoja annettiin 32.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry (SAK)
Suomen Vuokranantajat ry
apulaisprofessori Mika Launiala

Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri ilmoitti, ettei sillä ole asiaan lausuttavaa.

Kymenlaakson kärjäoikeus ilmoitti yhtyvän korkeimman oikeuden, Etelä-Karjalan kärjäoikeuden ja Päijät-Hämeen kärjäoikeuden lausuntoihin.

Etelä-Karjalan kärjäoikeus ilmoitti yhtyvän korkeimman oikeuden lausuntoon.

1.2 Yhteenveto lausunnoista

Lausunnonantajat pitivät tärkeänä pyrkimystä hillitä oikeudenkäyntikuluriskiä riita-asioissa. Moni lausunnonantaja arvioi kuitenkin työryhmän ehdotusten olevan riittämättömiä tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

Lähes kaikki lausunnonantajat kannattivat korvattavien oikeudenkäyntikulujen määrän kohtuullistamista koskevan oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 b §:n muuttamista

ehdotetulla tavalla niin, että sitä sovellettaisiin useammin. Tältä osin lausunnonantajat kiinnittivät erityisesti huomiota kohtuullistamiskynnykseen ja voittaneen asianosaisen asemaan.

Enemmistö lausunnonantajista suhtautui myönteisesti tai neutraalisti ehdotukseen säätää oikeudenkäyntikuluarvion antamisesta. Monet kuitenkin pitivät oikeudenkäyntikulujen arvioimista etukäteen vaikeana ja ehdotetun kaltaisen arvion merkitystä päämiehen kulutietoisuuden lisäämisessä vähäisenä. Osa lausunnonantajista yhtyi työryhmän vähemmistön eriävään mielipiteeseen, jossa arviosta säätämistä pidetään tarpeettomana. Muutamit lausunnonantajat arvelivat, että oikeudenkäyntikuluarviosta säätäminen ehdotetulla tavalla voisi päinvastoin heikentää päämiehen oikeudenkäyntikuluistaan saaman informaation laatua.

2 Oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 14 §

2.1 Oikeudenkäyntikuluarviosta säätämisen tarpeellisuus

Työryhmämietinnön ehdotus

Ehdotetun oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 14 §:n mukaan oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan tulisi ennen riita-asian oikeudenkäyntiä antaa päämiehelleen kirjallinen arvio tämän oikeudenkäyntikulujen todennäköisestä määrästä käräjäoikeudessa, jos päämies on yksityishenkilö, jolle ei ole myönnetty oikeusapua ilman omavastuuosuutta. Arviossa olisi eriteltävä ainakin kirjallisen valmistelun, suullisen valmistelun ja pääkäsittelyn osuudet, ja siihen tulisi sisältyä arvonlisäveron osuus. Arviota tulisi päivittää kirjallisesti, jos oikeudenkäyntikulujen todennäköinen määrä vaikuttaa ylittävän olennaisesti tai se on muuten perusteltua.

Työryhmän mietintö ei ole oikeudenkäyntikuluarvion osalta yksimielinen. Mietintöön sisältyy eriävä mielipide, jossa katsotaan, ettei oikeudenkäyntikuluarviosta tulisi säätää.

Lausunnonantajien kannat

Korkein oikeus, Helsingin hovioikeus, Itä-Suomen hovioikeus, Päijät-Hämeen käräjäoikeus, Helsingin käräjäoikeus, Eduskunnan oikeusasiamies, Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri, Tuomioistuinvirasto, KKV, Kuluttajaliitto, SAK, Takuusäätio, Lakimiesliitto, Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry, ja apulaisprofessori Mika Launiala suhtautuvat myönteisesti ehdotukseen.

Korkein oikeus katsoo, että asiakkaalle annettavan kustannusarvion käytön laajentaminen pakolliseksi ja myös luvan saaneisiin oikeudenkäyntiavustajiin on perusteltua erityisesti kuluttajille tarjottavien asianajopalveluiden yhteydessä.

Markkinaoikeus, Keski-Suomen käräjäoikeus, Itä-Uudenmaan käräjäoikeus, Itä-Suomen yliopisto, Asianajajaliitto, Tuomariliitto, Julkiset oikeusavustajat ry ja Suomen Vuokranantajat ry katsovat työryhmän vähemmistön tavoin, ettei oikeudenkäyntikuluarviosta olisi tarkoituksenmukaista säätää.

Keski-Suomen käräjäoikeus, Itä-Suomen yliopisto, Asianajajaliitto, Tuomariliitto, EK ja Julkiset oikeusavustajat ry toteavat, että oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan tulee jo nyt lojaliteettivelvollisuuden, Asianajajaliiton palkkio-ohjeen ja kuluttajansuojalain nojalla antaa asiakkaalleen arvio oikeudenkäynnistä aiheutuvista kustannuksista.

Rovaniemen hovioikeus, Kainuun kärjäoikeus, Kanta-Hämeen kärjäoikeus, Etelä-Savon kärjäoikeus, Oulun kärjäoikeus ja EK eivät ota selkeästi kantaa muutosehdotukseen.

Valtiokonttori ja Itä-Suomen hovioikeus toteavat, ettei niillä ole lausuttavaa oikeudenkäyntikuluarvion antamisesta.

Itä-Uudenmaan kärjäoikeus ja Helsingin kärjäoikeus katsovat, että mikäli oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 14 §:n säätäminen katsotaan tarpeelliseksi, avustajaa koskevista uusista sitovista velvollisuuksista voisi olla luontevampaa säätää oikeudenkäymiskaaren sijasta tai ohella muussa laissa, esimerkiksi luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevassa laissa, jossa muistakin avustajan velvollisuuksista on säädetty.

2.2 Lainkohdan sisältö

2.2.1 Soveltamisala

Kainuun kärjäoikeus, EK ja apulaisprofessori Mika Launiala katsovat, että säännöksen soveltamisalaa tulisi laajentaa yksityishenkilöiden lisäksi myös tilanteisiin, joissa päämies on yksityinen elinkeinonharjoittaja.

Tuomioistuinvirasto katsoo, että säännöksen laajentamista koskemaan muitakin oikeudenkäynnin asianosaisia kuin yksityishenkilöitä tulisi vielä pohtia.

Rovaniemen hovioikeus puolestaan toteaa, että kuluarvion antamisvelvollisuuden rajaaminen vain yksityishenkilöihin on perusteltua, koska laajempi rajaaminen voisi aiheuttaa tulkintaongelmia.

Rovaniemen hovioikeus katsoo, että jos tavoitteena on, että päämies voi omia oikeudenkäyntikulujaan koskevan arvion perustella tehdä suuntaa antavia päätelmiä vastapuolensa oikeudenkäyntikulujen määrästä, ei rajausta siitä, ettei arviota tarvitsisi antaa yksityishenkilölle, jos hänelle on myönnetty oikeusapua ilman omavastuusuutta, voidaan pitää perusteltuna.

Helsingin hovioikeus katsoo, että arvio olisi annettava kaikille sen antamisvelvoitteen piiriin kuuluville riippumatta siitä, ovatko he tietoisia oikeudestaan saada kyseinen arvio pyydettäessä.

Kuluttajaliitto, Lakimiesliitto ja apulaisprofessori Mika Launiala katsovat, että säännöksen tulisi koskea myös riitaisia hakemusasioita.

Kuluttajaliitto katsoo, että oikeudenkäyntikulut voivat nousta riitaisissa hakemusasioissa niin suuriksi, että oikeudenkäyntikuluarvion antaminen olisi niissä yhtä perusteltua kuin laajoissa riita-asioissa.

Lakimiesliitto pitää selvänä, että säännöksen tulisi koskea myös indispositiivisia hakemusasioita, jotka sittemmin muuttuvat riitaisiksi ja joista suurimpana ryhmänä ovat yksityishenkilöiden vireille laittamat lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevat asiat. Koska oikeusturvavakuutukset eivät pääsääntöisesti kata näiden asioiden käsittelyä, asianosaisten tiedontarve oikeudenkäyntiin liittyvistä kustannuksista on vähintäänkin yhtä olennaista kuin riita-asioissakin.

Korkein oikeus puolestaan pitää oikeudenkäyntikuluarvion antamisen rajoittamista ainoastaan laajoihin riita-asioihin perusteltuna, koska oikeudenkäyntikulut ovat laajoissa riita-asioissa tyypillisesti suuremmat kuin muissa asiaryhmissä. Riita-asioissa asianosaisten määräämisvalta ja siten mahdollisuus tehdä itsenäisesti oikeudenkäyntiä koskevia ratkaisuja on myös laajempi kuin muissa asiaryhmissä.

Kuluttajaliitto ja *apulaisprofessori Mika Launiala* katsovat, että soveltamisalaa tulisi laajentaa myös muihin kuin syyttäjän eteenpäin viemiin rikosasioihin, koska oikeudenkäyntikulujen suuruutta on voitava arvioida myös, mikäli luonnollinen henkilö suunnittelee itse käynnistävänsä rikosprosessin.

SAK toteaa, että kuluarvion esittämisvelvollisuus voisi koskea myös työoikeudellisten asiaryhmien osalta työtuomioistuimessa ajettavia oikeusprosesseja.

Markkinaoikeus katsoo, että oikeudenkäyntikuluarvion antamista koskevan säännöksen säännöskohtaisiin perusteluihin otettavalla toteamuksella tulisi selkeyttää säännöksen suhdetta markkinaoikeudessa käsiteltäviin riita- ja markkinaoikeudellisiin asioihin. *Markkinaoikeus* toteaa lähtevänsä siitä, että kyseinen ehdotus toteutuessaan tulisi oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain viittaussäännösten perusteella sovellettavaksi myös markkinaoikeudessa käsiteltävissä riita- ja markkinaoikeudellisissa asioissa.

2.2.2 Oikeudenkäyntikuluarvion sitovuus

Päijät-Hämeen kärjäoikeus, Itä-Uudenmaan kärjäoikeus, Oulun kärjäoikeus ja *EK* kannattavat sitä, ettei kuluarvio ole sitova.

Takuusäätiö ja *Kuluttajaliitto* puolestaan katsovat, että kuluarvion pitäisi olla sitova.

Etelä-Savon käräjäoikeuden näkemyksen mukaan säännös olisi käytännössä merkitykseltön, jos arvio ei sitoisi oikeudenkäyntiasiamiestä tai -avustajaa.

Kuluttajaliitto suhtautuu varauksella mietinnössä esitettyihin näkemyksiin hinta-arvion sitovuuden kielteisistä vaikutuksista. *Kuluttajaliitto* toteaa, että jatkovalmistelussa tulisi tarkastella paremmin yhteensopivuutta HE 48/2022 vp:n (hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuluttajansuojalain muuttamisesta) hinta-arviota, lisätöitä ja neuvontavelvollisuutta koskevien pykälien kanssa. Oikeudenkäynteihin liittyviin palveluihin ei liity sen enempää epävarmuutta kuin eräisiin henkilöön kohdistuviin palveluihin, ja tästä huolimatta on katsottu parhaaksi esittää henkilöön kohdistuvissa palveluissa, ettei hinta-arvion tulisi poiketa yli 15 prosenttia ilman, että tähän on perusteltu syy ja asiakasta on etukäteen tiedotettu asiasta. Toimeksiannon laajuus ja palvelun kuvaus voitaisiin myös oikeudenkäynneissä määrittää etukäteen. Lisäksi ottaen huomioon oikeudenkäyntipalveluiden luonteen luvan pyytämistä lisäpalveluiden suorittamiseen ei voida pitää mahdottomana. Tämä suojaisi kuluttajaa yllättäviltä lisäkustannuksilta. Yhdenmukaistamalla oikeudenkäyntikuluarvion liittyvä sääntely muuhun kuluttajansuojasääntelyyn lainsäädännön selkeys parantuisi ja kuluttajiin kohdistuva sääntely yhdenmukaistuisi.

Kuluttajaliitto toteaa lisäksi, että mietinnön pohjalta jää epäselväksi, missä määrin kuluttajalla on lupa luottaa annettuun arvioon ja mitä tapahtuu, jos suuntaa antava arvio ei edes suuntaa antavana heijasta toteutuneita kustannuksia, vaan on yksinkertaisesti täysin väärä arvio. Lisäksi *Kuluttajaliitto* katsoo olevan epäselvää, miten tulee arvioida sitä tilannetta, jos elinkeinonharjoittaja jättää päivittämättä tehdyn arvion kulujen suuruudesta.

2.3 Muutosehdotuksen vaikutukset

Keski-Suomen käräjäoikeus, Itä-Uudenmaan käräjäoikeus, Kanta-Hämeen käräjäoikeus, Oulun käräjäoikeus, Asianajajaliitto, Tuomariliitto, Lakimiesliitto, Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry ja Julkiset oikeusavustajat ry katsovat, että oikeudenkäyntikulujen täsmällinen arvioiminen etukäteen on vaikeaa, sillä kaikki asian ajamiseksi tarvittavat toimenpiteet eivät ole etukäteen arvioitavissa eikä myöskään täysin avustajan vaikutusmahdollisuuksien piirissä. Arviot tulisivat olemaan jossain määrin karkeita.

Rovaniemen hovioikeus huomauttaa, että asian ajamiseksi tarpeellisia toimenpiteitä voidaan yleensä arvioida tarkemmin vasta sen jälkeen, kun vastapuoli on antanut vastauksen haastehakemukseen. Hovioikeudessa puolestaan oikeudenkäyntikulujen määrään vaikuttaa ratkaisevasti se, myönnetäänkö asialle jatkokäsittelylupa ja se, ratkaistaanko asia esittelyn asemesta pääkäsittelyssä ja otetaanko näyttö tuolloin vastaan tallenteelta. Tämän vuoksi ainakaan ensimmäisestä, asian vireillepanoa edeltävästä oikeudenkäyntikulujen

määrää koskevasta arviosta ei käytännössä olisi saatavissa riittävää tietoa asiasta aiheutuvista kustannuksista.

Itä-Uudenmaan käräjäoikeus ja Asianajaliitto katsovat, että varovaisuusperiaatteella annettu tarpeettoman korkea kuluarvio nostaa kynnystä viedä tarpeellinenkin asia oikeuden ratkaistavaksi, jolloin kuluarvion antaminen saattaa osaltaan heikentää oikeusturvaa.

Asianajaliitto katsoo, että ehdotettu säännös kannustaisi asiamiehiä ilmoittamaan jokaiselle oikeudenkäynnin vaiheelle niin korkean maksimikustannuksen, että lukua ei tarvitsisi myöhemmin prosessin aikana missään olosuhteissa päivittää. Tämä saattaisi johtaa siihen, että jatkossa riita-asian asianosaiset saisivat oikeudenkäynnin kustannuksista päätöksen näkökulmasta aikaisempaa huonompaa tietoa.

Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry huomauttaa, että nykyinen kuluttajansuojaoikeudellinen normeeraus voi johtaa kohtuuttomuustilanteisiin nimenomaan elinkeinonharjoittajan näkökulmasta, jollei siinä riittävässä määrin oteta huomioon sääntelykohteen ja toimialan erityispiirteitä.

Lakimiesliitto katsoo, että arvion antamisen säätäminen pakolliseksi lisää oikeudenkäyntiasiamiesten ja -avustajien tarjoamien lakipalveluiden läpinäkyvyyttä sekä saattaa heidät samaan asemaan riippumatta siitä, toimiiko oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana asianajaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja.

Oulun käräjäoikeus katsoo, että arvio tekisi päämiehelle helpommaksi asianajopalveluiden tarjoajien keskinäisen vertailun.

Tuomioistuinvirasto katsoo, että kokonaishinta-arvio voi olla hyödyksi myös oikeudenkäynnin asianosaisten arvioidessa tuomioistuinsovittelun etuja täysimittaiseen oikeudenkäyntiin verrattuna ja osaltaan edistää asian sovinnollista ratkaisemista.

Itä-Suomen yliopisto katsoo, että säännös voisi lisätä palkkioriiita-asioiden ja moitekan-
teluidenkin määrää, kun asiakas väittäisi, ettei arviota omista oikeudenkäyntikuluista ole annettu juuri täsmälleen lain säätämässä muodossa.

Keski-Suomen käräjäoikeus, Oulun käräjäoikeus, Tuomariliitto ja EK katsovat, että lakimuu-
toksen vaikutus saattaa jäädä varsin vähäiseksi eikä se toisi juuri lisäarvoa nykytilaan.

3 Oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 §

Työryhmä ehdottaa, että oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 §:ää muutettaisiin niin, että viittaus korkolain 4 §:ään korjattaisiin ja pykälään lisättäisiin korkolain säädösnumero.

Yksikään lausunnonantaja ei ottanut kantaa ehdotukseen.

4 Oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 b §

4.1 Yleiset kannanotot

Työryhmämietinnön ehdotus

Oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 b §:ää ehdotetaan muutettavaksi niin, että täysimääräisen oikeudenkäyntikuluvastuun kohtuullistaminen viran puolesta olisi mahdollista nykyistä lievemmin edellytyksin. Ehdotuksen mukaan tuomioistuimen tulisi alentaa asianosaisen maksettavaksi tuomittavien oikeudenkäyntikulujen määrää viran puolesta, jos asianosaisen velvoittaminen korvaamaan vastapuolen oikeudenkäyntikulut olisi oikeudenkäyntiin johtaneet seikat, asianosaisten asema ja asian merkitys huomioon ottaen kokonaisuutena arvioiden kohtuutonta.

Hävinneen asianosaisen maksettavaksi tuomittavien oikeudenkäyntikulujen määrän alentaminen viran puolesta ei enää edellyttäisi täysimääräisen korvausvelvollisuuden kohtuuttomuuden olevan ilmeistä. Jatkossa kuluvastuun kohtuullistamiseksi olisi riittävää, jos yhden tai useamman säännöksessä mainitun tekijän painoarvo olisi kokonaisarviointissa kohtuullistamista vastaan puhuvien arviointiperusteiden painoarvoa suurempi. Tämä tarkoittaisi muun ohella sitä, että maksettavaksi tuomittavien oikeudenkäyntikulujen määrää voitaisiin alentaa myös asianosaisten ollessa tasavertaisia.

Lausunnonantajien kannat

Korkein oikeus, Helsingin hovioikeus, Rovaniemen hovioikeus, Itä-Suomen hovioikeus, Kainuun kärjäoikeus, Päijät-Hämeen kärjäoikeus, Keski-Suomen kärjäoikeus, Itä-Uudenmaan kärjäoikeus, Kanta-Hämeen kärjäoikeus, Helsingin kärjäoikeus, Oulun kärjäoikeus, Eduskunnan oikeusasiamies, Itä-Suomen yliopisto, Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapuja ja edunvalvontapiiri, KKV, Tuomioistuinvirasto, Asianajajaliitto, Tuomariliitto, Kuluttajaliitto, Lakimiesliitto, Takuusäätö, SAK, Julkiset oikeusavustajat ry, Suomen Vuokranantajat ry ja apulaisprofessori Mika Launiala suhtautuvat myönteisesti ehdotukseen.

Etelä-Savon kärjäoikeus, Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry, EK ja Valtiokonttori eivät ota selkeästi kantaa muutosehdotukseen.

Suomen Vuokranantajat ry ei pidä perusteltuna uudistaa oikeudenkäymiskaaren 21 lukua vain tältä osin.

Markkinaoikeus toteaa, ettei sillä ole huomauttamista kohtuullistamista koskevasta muutosehdotuksesta.

4.2 Yksityiskohtaiset huomiot

4.2.1 Oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuuden kohtuullistamiskynnys

Helsingin hovioikeus, Helsingin kärjäoikeus ja Asianajajaliitto huomauttavat, että kokonaisharkintaa koskevan muutoksen tulisi ilmetä selkeämmin säännöstekstistä.

Asianajajaliiton mukaan yhtenä vaihtoehtona olisi poistaa kokonaisharkinta säännöstekstistä, koska ehdotetun säännöksen soveltaminen ei edellyttäisi voimassa olevan lain tarkoittamaa "kokonaisharkintaa". Se, että kohtuullistamista tulee arvioida huomioimalla kaikki säännöksessä mainitut perusteet, käy ilmi ehdotetusta säännöksestä muutoinkin.

Helsingin hovioikeus kiinnittää huomiota siihen, että mietinnön perustelut ja lakiehdotuksen sanamuoto ovat ristiriitaisia sen osalta, ovatko esitetyt kohtuullistamista puoltavat tekijät vaihtoehtoisia vai tuleeko kaikkien perusteiden täytyä, jotta korvausvelvollisuutta voidaan kohtuullistaa. Mikäli tarkoituksena on se, että kriteerit ovat vaihtoehtoisia eivätkä kumulatiivisia, lakiehdotuksessa sanan "ja" voisi korvata sanalla "tai".

Helsingin hovioikeus kiinnittää huomiota siihen, että vaikka tuomioistuimella olisi velvollisuus soveltaa säännöstä aina sen soveltamisedellytysten täytyessä, säännöksen sanamuodon tulisi myös sallia tuomioistuimen harkintavallan käyttö.

Itä-Suomen hovioikeus esittää harkittavaksi, tulisiko ilmeisyyskriteeri säilyttää pykälän uudistuksessa.

Päijät-Hämeen kärjäoikeus, Kainuun kärjäoikeus ja EK toteavat ehdotuksen perusteluihin jättävän avoimeksi harkinnan siitä, milloin kokonaisarvioinnissa edellytykset säännöksen soveltamiselle täyttyvät.

Päijät-Hämeen kärjäoikeus katsoo, että kysymys on jatkossakin poikkeussäännöksestä, jossa tapauskohtaiset olosuhteet saattavat vaihdella hyvinkin paljon. Tämän vuoksi suhteellisen avoimeksi jätettävää säännöstä on pidettävä perusteltuna.

EK pitää tärkeänä, että kohtuullistaminen viran puolesta ei muodostu pääsäännöksi esimerkiksi erilaisessa asemassa olevien asianosaisten, kuten kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan, välisessä suhteessa, vaan maksettavaksi tuomittavien oikeudenkäyntikulujen määrän alentamisen tulisi edellyttää aina kaikki säännöksessä mainitut tekijät huomioon ottavaa kokonaisarviointia. Korvattavien oikeudenkäyntikulujen määrä ja niiden korvausvelvollisuuden jakautuminen ratkeaisivat edelleen lähtökohtaisesti muiden oikeudenkäymiskaaren 21 luvun pykälien ja asianosaisten tahdonilmaisujen perusteella.

Oulun käräjäoikeus toteaa, että oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuus tulisi ratkaista joustavalla kokonaisharkinnalla, jossa tulisi noudattaa tilanneherkkyyttä ja ottaa huomioon muun muassa jutun intressi, näytöllinen epäselvyys, asianosaisten asema ja muut sosiaaliset olosuhteet.

SAK katsoo, että ehdotukseen olisi voinut sisällyttää nykyistä tarkempia ja pidemmälle meneviä ehdotuksia tuomioistuimen oikeudesta kohtuullistaa erityisesti epätarkasti yksilöityjä ja vastapuolen kuluista poikkeavia kustannuksia.

Kuluttajaliitto pitää erinomaisena, että mietinnössä on todettu kohtuullistamisen olevan perusteltua kuluttajan hävitessä jutun, jonka kuluttajariitalautakunta olisi aikaisemmin ratkaissut hänen eduksensa tai, jos vakuutettu olisi voittanut asian liikenne- ja potilasvahinkolautakunnassa, mutta hävinnyt sen käräjäoikeudessa. Kuluttajaliitto esittää tarkennettavaksi sitä, että mietinnössä esitetty soveltuu kaikkiin tavanomaisiin ratkaisusuosituksia antaviin lautakuntiin.

Lakimiesliitto katsoo, että jatkovalmistelussa tulisi selvittää arviointiperusteiden uudistamista ja harkita lisättäväksi arviointiperusteisiin esimerkiksi oikeudenkäyntiin johtaneiden seikkojen lisäksi oikeudenkäynnin aikana selvinneet seikat.

Itä-Suomen yliopisto suhtautuu varauksellisesti siihen, että tuomioistuin puuttuu viran puolesta kuluihin, joiden määrän asianosainen on myöntänyt oikeaksi. *Itä-Suomen yliopisto* kuitenkin katsoo, että nyky muodossaan säännös näyttää jääneen hyvin vähälle käytölle, jonka vuoksi viran puolesta puuttumisen kynnyksestä on perusteltua alentaa.

Eduskunnan oikeusasiamies, Rovaniemen hovioikeus, Itä-Uudenmaan käräjäoikeus, Lakimiesliitto ja *apulaisprofessori Mika Launiala* katsovat, että asianosaista tulee kuulla ennen päätöstä oikeudenkäyntikulujen kohtuullistamisesta. *Rovaniemen hovioikeus* katsoo, että samassa yhteydessä tuomioistuimen tulisi myös selvittää säännöksen soveltamisen edellytykset eli oikeudenkäyntiin johtaneet seikat, asianosaisten asema ja asian merkitys. Näin muun muassa siitä syystä, että eräissä tilanteissa asianosaisten asemasta joku muu taho voi olla vastuussa oikeudenkäyntikuluista.

Etelä-Savon käräjäoikeus ei pidä tarkoituksenmukaisena sitä, että kohtuullistamista koskeva säännös koskisi yksityishenkilöiden lisäksi esimerkiksi yhtiöitä.

4.2.2 Voittaneen asianosaisten aseman huomioiminen

Korkein oikeus pitää hyvänä, että maksettavaksi tuomittavien oikeudenkäyntikulujen määrää tulisi alentaa vain siinä määrin kuin se olisi tarpeen kohtuuttomuuden poistamiseksi.

Korkein oikeus katsoo, että kohtuullistamisarvioinnin sitominen säännöksessä nimenomaisesti mainittuihin arviointikriteereihin tukee sitä, että harkinnassa tulee huomioon otetuksi myös voittaneen asianosaisen asema, jolloin lopputulos ei muodostu kohtuuttomaksi myöskään voittaneen asianosaisen näkökulmasta.

Keski-Suomen kärjäoikeus katsoo, että ehdotusta voidaan pitää voittaneen asianosaisen kulujen nousemisesta huolimatta perusteltuna joustavuuden lisääntymisen ja kohtuuttomien kuluvastuutilanteiden vähenemisen myötä, minkä voidaan katsoa edistävän ihmisten tosiasiallista yhdenvertaisuutta ja pääsyä tuomioistuimeen.

EK ja apulaisprofessori Mika Launiala katsovat, että jatkovalmistelussa tulisi tarkastella sitä, milloin hävinneen asianosaisen hyväksi suoritettava kohtuullistaminen johtaa vastapuolen näkökulmasta kohtuuttomuuteen.

EK toteaa, että yksityishenkilöiden välisissä riidoissa, yritysten välisissä riita-asioissa sekä yrityksen ja kuluttajan välisessä riidassa voisi olla tarpeen arvioida kuluvastuuta koskevia kysymyksiä eri näkökulmasta. Yritykset ovat myös hyvin eri kokoisia. Ei ole tarkoituksenmukaista, että kuluriski siirtyisi voittaneelle asianosaiselle eikä myöskään se, että kulut automaattisesti lankeaisivat yksin elinkeinonharjoittajien kannettavaksi.

4.3 Muutosehdotuksen vaikutukset

Keski-Suomen kärjäoikeus arvioi säännöksen jo itsessään lisäävän lainkohdan soveltamista ja siten edistävän ehdotuksen taustalla olevia pyrkimyksiä.

EK katsoo, että avoin säännös johtaa siihen, että käytännössä kuluja voidaan todennäköisesti aina säännöksen nojalla kohtuullistaa esimerkiksi tilanteissa, joissa vakuutusyhtiö on vastaajana asiassa. Jos säännös johtaa siihen, että kanne on mahdollista nostaa jatkossa niin sanotusti kuluriskittä, koska käytännössä laki mahdollistaa lähes aina kohtuullistamisen, säännös tulee nostamaan tuomioistuinten käsittelymääriä ja säännöksellä on tätä kautta myös laajempia yhteiskunnallisia vaikutuksia. Pidemmällä aikavälillä säännöksellä voi olla myös oikeusturvavakuutuksen vakuutusmaksuun korottavia vaikutuksia.

Helsingin hovioikeus, Keski-Suomen kärjäoikeus ja Tuomariliitto eivät usko, että mietinnössä todetuin tavoin säännösmuutos vähentäisi tarvetta valittaa riita-asioista hovioikeuteen.

Keski-Suomen kärjäoikeus huomauttaa, että ainakin alkuun, ennen soveltamiskäytännön vakiintumista, kohtuullistamisratkaisuihin olettavasti valitettaisiin aiempaa useammin hovioikeuteen.

Itä-Suomen hovioikeus arvioi, että muutoksenhakutuomioistuimen kannalta ehdotetun muutoksen vaikutukset tulevat olemaan vähäisiä.

Kuluttajaliitto katsoo, että muutoksilla voitaisiin alentaa kuluttajien kynnystä viedä kuluttajariitalautakunnassa voittamiaan asioitaan tuomioistuimeen, mikäli yritys ei noudata ratkaisusuositusta.

Valtiokonttori pitää todennäköisenä, että oikeudenkäynnin häviämiseen liittyvän taloudellisen riskin vähentäminen tulisi jossain määrin laskemaan oikeudenkäyntikynnystä ja lisäämään valtiota vastaan nostettavien kanteiden määrää.

Helsingin hovioikeus epäilee sitä, että uudistus voitaisiin toteuttaa ilman tuomioistuinten määrärahojen lisäämistä, kun sen kuitenkin arvioidaan voivan johtaa riita-asioiden määrän kasvuun. Tuomioistuinten työmäärän lisääminen ilman vastaavaa resurssien lisäystä johtaa oikeudenkäyntien pitkittymiseen entisestään.

Rovaniemen hovioikeus huomauttaa, että ennakoimattoman kuluratkaisun mahdollisuus lisäisi oikeudenkäyntiin liittyvää taloudellista riskiä ja saattaisi vaikuttaa asianosaisen halukkuuteen nostaa kanteen vastaavalla tavalla kuin epäily kohtuuttoman suuriksi nousevasta oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuudesta. Ennakoimaton kuluratkaisu ei myöskään olisi omiaan lisäämään luottamusta tuomioistuihin ja oikeusvaltioon.

Kuluttajaliitto huomauttaa, että lähtökohtaisesti kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välisissä suhteissa kuluttaja on taloudellisesti heikompi asianosainen, joten kuluttajan voittaessa on tämä otettava huomioon, mistä johtuen pääsääntö tällöin olisi, että hävinnyt elinkeinonharjoittaja vastaisi molempien kustannuksista. Muussa tapauksessa nyt tehtävät ehdotukset saattavat heikentää kuluttajan halua viedä asiansa oikeuteen.

Valtiokonttori toteaa, että sen esittämät oikeudenkäyntikuluvaatimukset ovat lähtökohtaisesti hyvin kohtuullisia. Tästä huolimatta erityisesti syyttömästi vangitulle tai tuomitulle käsiteltävissä kanneasioissa oikeudenkäyntikuluja jo nykyisen sääntelyn puitteissa kohtuullistetaan varsin usein. Ulkopuolisia asiamiehiä Valtiokonttori käyttää resurssisyyistä etenkin laajoissa riita-asioissa. Näiden osalta ehdotus kasvattaisi Valtiokonttorin riskiä siitä, että ulkoistamisesta aiheutuvat oikeudenkäyntikulut jäisivät valtion itsensä maksettavaksi.

5 Muut huomiot

Korkein oikeus, Itä-Suomen hovioikeus, Kainuun kärjäoikeus, Päijät-Hämeen kärjäoikeus, Itä-Uudenmaan kärjäoikeus, Etelä-Karjalan kärjäoikeus, Kanta-Hämeen kärjäoikeus, Etelä-Savon kärjäoikeus, Oulun kärjäoikeus, EK, Tuomioistuinvirasto, Asianajajaliitto, Kuluttajaliitto, Tuomariliitto, Lakimiesliitto, Takuusäätiö, Julkiset oikeusavustajat ry, Suomen Vuokranantajat ry ja apulaisprofessori Mika Launiala pitävät työryhmän toimeksiantoja suppeana ja ehdotettuja keinoja riittämättöminä.

Korkein oikeus, Tuomariliitto, Etelä-Karjalan kärjäoikeus, Päijät-Hämeen kärjäoikeus, Tuomioistuinvirasto, Lakimiesliitto, EK ja Suomen Vuokranantajat ry katsovat, että osittaisuudistuksen sijaan tulisi uudistaa oikeudenkäyntikuluja koskeva luku kokonaisuudessaan.

Tuomariliitto ja Päijät-Hämeen kärjäoikeus toteavat, että kokonaisuudistus mahdollistaisi paremmin myös vaikutusten arvioinnin paitsi oikeudenkäynnin kustannusten kehitykseen myös tuomioistuinten ja muiden toimijoiden työmäärien kannalta.

Lakimiesliitto ja Suomen Vuokranantajat ry pitävät erityisen hyvänä, että oikeusministeriössä on aloitettu selvitystyö pienten riita-asioiden erillisen menettelyn tarpeellisuuden ja perustamisen selvittämiseksi. *Suomen Vuokranantajat ry* katsoo, että mahdolliset muutokset oikeudenkäymiskaaren 21 lukuun tulisi tehdä yhtäaikaisesti pienten riita-asioiden menettelyn säätämisen kanssa, mikä parantaisi oikeusturvan saavutettavuutta kokonaisvaltaisemmin.

Suomen Vuokranantajat ry tuo vielä esiin tarpeen poistaa oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 d § lainsäädännön selkeyttämiseksi. Kyseistä pykälää ei käytännössä enää sovelleta lainkaan sellaisissa vuokrariidoissa, jotka etenevät pääkäsitteilyyn saakka. Nykyistä vakiintunutta käytäntöä on pidettävä perusteltuna, sillä vuokrariitojen käsittely ei eroa lainkaan muista riita-asioista.

Tuomioistuinvirasto ja Itä-Uudenmaan kärjäoikeus toteavat, että oikeudenkäyntikulujen alentamiskysymystä tulisi tarkastella myös prosessimenettelyä kehittäen ja oikeudenkäyntien lyhyempään keston tähdäten.

Itä-Uudenmaan kärjäoikeus katsoo, että mikäli kanteen ja sen kiistämisen välittömät perusteet tulisi ilmoittaa lyhyesti ja tiiviisti, tuomarin olisi paljon helpompi ja nopeampi

laatia yhteenveto ja etenkin hahmottaa asian kysymyksenasettelu. Riidan osapuolten tulisi nykyistä paremmin itse hahmottaa ja ilmoittaa tuomioistuimelle, mikä asiassa on riitaista ja asian ratkaisun kannalta relevanttia. Lisäksi *Itä-Uudenmaan kärjäoikeus* katsoo, että rii-tasovittelun käytön lisäämistä tulisi edistää.

SAK toteaa, että erityisesti normaalityyppisten ja vakioluontoisten työriitojen osalta voisi olla hyvä ratkaisu säätää oikeudenkäyntikulujen ylärajasta, jotta asioiden oikeudenkäynti-kulut eivät lisääntyisi yksinomaan koko ajan kohoavien oikeudenkäyntiasiamiesten tunti-veloitusten myötä.

SAK:n mukaan oikeusaputoimistojen resursseja ja palvelupisteitä tulee lisätä pikaisesti, jotta apua on saatavissa riittävän nopeasti ja ympäri Suomea.

Oulun kärjäoikeus katsoo, että oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 a §:n soveltamiskyn-nyksen laskemista tulisi selvittää. Tällä hetkellä oikeudellisen epäselvyyden vuoksi asian-asianosainten kuluvastuusta määrääminen on korkean kynnyksen takana, mikä on lähtö-kohtaisesti perusteltuakin.

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto
www.oikeusministerio.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 Statsrådet
www.justitieministeriet.fi

ISSN 2490-1172 (PDF)
ISBN 978-952-400-274-5 (PDF)